

LEP VRT

jesen 2016

Naravna lekarna

**Vrt je umetnina,
ograja njen okvir**

S koreninami do zdravlja

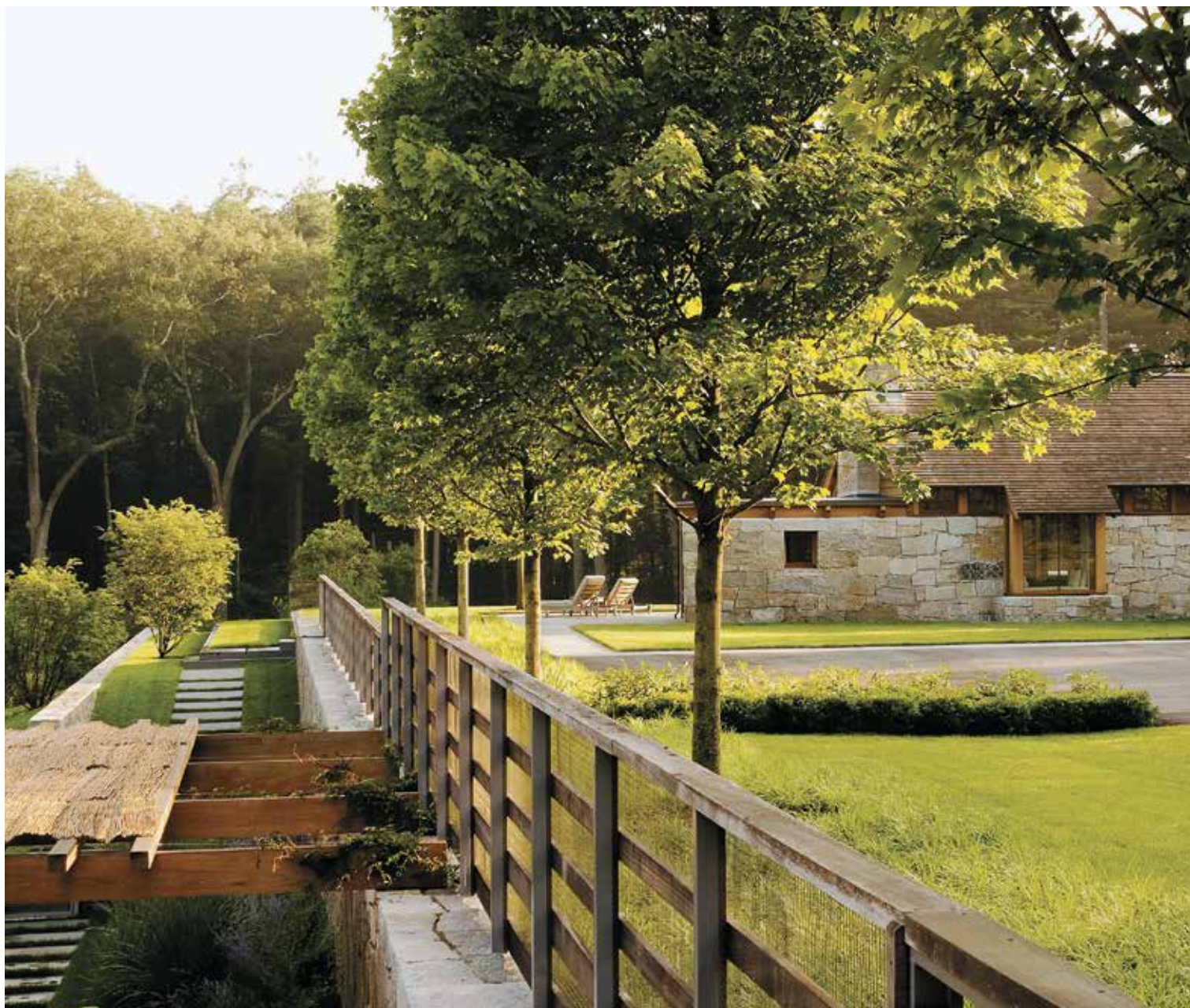
5 nasvetov
rastline proti
migreni

NA OBISKU PRI MLADEM PARU:

Vrtni rokenrol na 300 m²

Piše: Kristina Ravnjak

Vrt je umetnina, ograda njen okvir

akšna ali drugačna ograja oziroma razmejitvev je skozi počasen razvoj kmetijstva in vrtno umetnosti vselej imela pomembno vlogo. A postavitev

Veste, kako je nastal prvi vrt v zgodovini človeštva? Naši predniki so s primitivno ogrado iz vej in kamenja omejili del zemljišča, ga tako zaščitili pred divjadjo, vetrom in drugimi zunanjimi vplivi ter ga začeli obdelovati po svoje.

ograje ni vedno nujna. Na podeželju se v krajino lepo ujamejo lesene ograje in/ali žive meje, najlepše pa je, če se lahko z našega vrta pogled brez prekinitve nadaljuje v preostalo okolico. Taka rešitev optično poveča še tako majhen vrt.

ra, v strnjenih naseljih pa je pogosto namenjena zgolj označitvi parcelne meje. Lastnik zemljišča lahko ima v podzavesti zakoreninjeno potrebo po nadzoru, ki se kaže v želji po ograjevanju lastnine. Že zgolj nakazana meja z nizko ograjo, na primer višine 80 centimetrov, zunanjemu svetu jasno sporoča, da tu nepovabljeni nimajo kaj iskati.

Vsekakor ne moremo mimo varovalne vloge ograje v smislu preprečevanja padcev v globino ali v vodo oziroma

levo

Ograja naj ne skriva pogleda na okolico, še posebej ne tam, kjer se nam odpira zavidanja vreden razgled.

spodaj

Kovana ograja predstavlja velik strošek, zlasti če je treba ograditi večje posestvo. V takem primeru jo je dobro kombinirati z opeko ali kamnom.

Element oblikovanja prostora

Ograja vrtni prostor členi, v njem ustvarja izbran ritem in občutek udobja, varnosti in domačnosti. Z izbranimi višinami odločamo tudi o tem, kako se naš vrt navzven vizualno širi ali pa zapira. Krajinski arhitekti zato ograje obravnavamo kot pomemben element oblikovanja prostora. Njena kakovost je odvisna od izbora materiala in izvedbe. Temelji, če so potrebni, so lahko trakasti ali točkovni, včasih pa spodnji del ograje predstavlja nizek zid, ki okrepi njeno trajnost in vzdržljivost. Tako poskrbimo za manj možnosti mehanskih poškodb ob košnji ali odstranjevanju snega.

Funkcije vrtno ograje

Praden se odločite za postavitev ograje, se vprašajte, kakšno funkcijo naj izpolnjuje. Ograja je bolj ali manj vidna in trdna stena "vrtno sobe", a tako kot slika na steni potrebuje vrt svoj okvir (ali pa pač ne) - takšnega, ki se ujema z naslikano umetnino, torej s tem, kar imamo v vrtu. Uporabljena je lahko kot močnejša fizična prepreka pred različnimi nepovabljenimi gosti (ograjn zelenjavni vrt), kot posebno premišljena protihrupna zaščita v bližini prometnic ali industrijske cone ali vsaj vidna zaščita za ustvarjanje zasebnosti in ločitve od širšega prostora.

FOTO: Rosemary Fletcher Photography

FOTO: Sandy Brown/ASLA

FOTO: Marion Brenner/ASLA

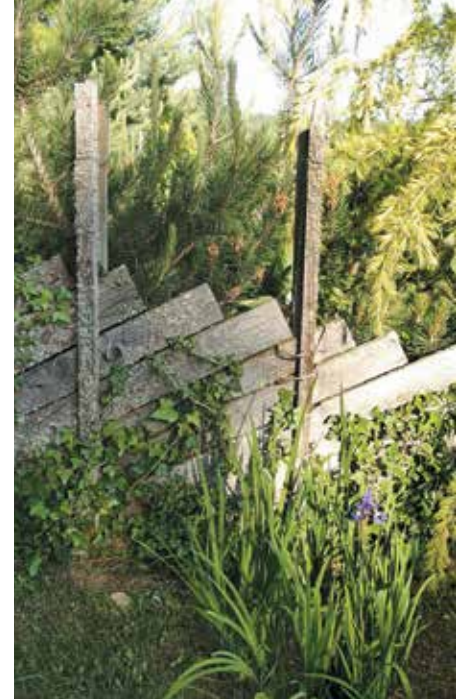

FOTO: Kristina Ravnjak

obravnave ograje kot učinkovite zaščite majhnih otrok. Padcem čez ograjo se izognemo, če namesto horizontalnih letev uporabljamo le vertikalne, po katerih otroci ne morejo zlahka plezati. Glede na njen namen torej določimo višino, obliko in trdnost ograje, vse omenjene principe pa uporabljamo tako v javnih odprtih prostorih kot v zasebnih vrtovih.

Dobro ujemanje

Zaradi enostavnosti montaže in cenovne ugodnosti so danes najbolj pogoste raznovrstne panelne ograje. Te so še posebno zanimive, kadar želi-

te v istem slogu ograditi večje zemljišče. Ne glede na to, kakšni materiali so vam sicer všeč, je dobro, da se ograja kot grajeni vertikalni element vrta ujema z drugimi grajenimi elementi, predvsem pa z videzom objekta. Uporabite lahko enake materiale, barve, oblike, razmerja in vzorce, kot so že na objektu, denimo na balkonski ograji, nadstrešku, vhodnih vratih, in tako sledite izbranemu stilu hiše tudi v vrtu.

Prava za vaš vrt

Razmislite o pravi ograji za vrt, njeni višini, materialu in drugih podrobno-

stih, je nadvse pomemben del vrtnega načrtovanja.

Pri iskanju ustrezne rešitve se najprej zgledujte po ograjah v okolici, saj na tak način dosegate soroden videz in ujemanje, ki ima na uporabnike prostora pozitiven vpliv. Vsi se počutimo veliko bolje, če je prostor okrog nas vsaj nekoliko predvidljiv, elementi pa se med seboj vizualno in simbolno ujemajo.

Kjer stoji skupaj več hiš, naj bodo morebitne ograje med sosedi na cestno stran vsaj enake višine, če že ne morete ali ne želite izbrati tudi

Načrtovanje ograje glede na namen

Namen ograje/zamejitve	Višina in zaprtost zaslona	Zasaditev
močnejša fizična prepreka	160 cm ali več, polna ograja, ki od zunaj ne omogoča plezanja	bodeče rastline (češmin <i>Berberis sp.</i> , ognjeni trn <i>Pyracantha sp.</i>)
protihrupna zaščita	protihrupni zid ali nasip z gosto zasaditvijo (višina, materiali in oblika končne rešitve so odvisni od jakosti in izvora hrupa)	rastline z velikimi, kosmatimi listi ali take, ki se zelo gosto zarastejo (<i>Viburnum rhytidophyllum</i> , <i>Lonicera xylosteum</i>)
vidna zaščita (iz razdalje)	130-140 cm, po potrebi le na posameznih mestih višje, razen v zelo majhnem vrtu na gosto naseljenem območju (vrstne hiše in podobno: 160 cm in več – odvisno od oblike terena vrta)	zimzelene rastline, kombinacije z njimi, lahko v obliki žive meje do višine 2,5 m (širina vsaj 60-80 cm), živo mejo sadite znotraj svojega zemljišča
označba parcelne meje	80-120 cm ali manj, lahko zelo odprta ograja, nizka zasaditev ali celo le stebrički	nizka strižena meja (širina: 50-70 cm) iz gabra ali kosteničevja (<i>Lonicera nitida</i>)
varovalna ograja	90-120 cm, polna ograja, uporabite le materiale, po katerih od znotraj ni mogoče plezati – morebitne letve oziroma palice so nameščene vertikalno in dovolj na gosto	zasaditev je lahko nizka, a nekoliko širša, da onemogoča neposreden dostop do ograje, uporabimo v kombinaciji s trdnejšimi materiali ograje

skrajno levo

Z ustrezno ograjo ali zaslonom lahko postane vrt prijetno pribežališče.

levo

Tradicionalna ograja slovenskega podeželja: koroški plot, ki se ujema z zasaditvijo ob njem.

desno

Ko izbiramo material, obliko in barvo za ograjo, se poslužujemo iskanja sorodnosti s hišo in drugimi grajenimi prvinami v prostoru, najbolj pa je ograjo načrtovati kar skupaj s hišo. Na kraškem vrtu je vsekakor v ospredju kamen.

enakih materialov in oblike. Večje zemljišče lahko ogradite v raznih kombinacijah razmejitev in pri tem uspešno in z občutkom členite prostor ter nižate končni strošek za ograjo, ki bi sicer lahko bila precej draga. Tako na cestni strani poskrbite za ujemanje ograje s sosedovo in s prednjo fasado vaše hiše, če so

FOTO: Jasna Martin

v predelu bivalnega vrta oziroma terase sosedje moteči, tam postavite višjo ograjo ali kak dodaten vertikalni zaslon, v oddaljenem delu vrta pa lahko uporabite celo najcenejšo žičnato ograjo in jo obsadite z rastlinami ali le nizek in ne preveč trden lesen plot, da je z njim ograja samo nakazana.

Zelenje namesto ograje

Rastline, ki so primerne za samostojne žive meje, so tisa, smreka, pacipresa, klek, pušpan, češmin, liguster, ognjeni trn, maklen, gaber, bukev, gledičija, lovorikovec, lipa ter nekatere

OGRAJE KOČEVAR

www.ograje.com

080 23 02

- vrhunska slovenska kakovost
- izmere in svetovanje na terenu
- 10-letna garancija
- rešitve po meri
- brez vzdrževanja

Preprosto odlične

FOTO: Jasna Marin

FOTO: Blumenbüro Holland

re vrste trdleske in kosteničevja. Od omenjenih je morda najbolj enostavna in lepa živa meja iz gabra, še zlasti na podeželju. Če želite prostorastočo živo mejo, ki bo tudi cvetela, lahko v nasad vključite še forsitijo, japonsko kutino, španski bezeg, razne medvejke, skobotovec, petoprstnike, nepravi jasmin in podobno. Taka zamejitev prostora ni nujno linijska in na vseh mestih sklenjena, namesto tega so grmi in drevesa sajani v skupine oziroma vrtni motiv po principu nižje spredaj, višje zadaj in poleg opravljanja funkcije razmejitve postanejo tudi usmerjevalci pogledov po okolici ali na izbran vrtni motiv.

Prostor bolj gosto in višje zaprite z rastlinami le tam, kjer potrebujete zaslon v smislu vidne zaščite, drugje pa pustite prost prehod ali zasadite le nekaj nizkega rastlinja. Živa meja namesto ograje je torej uporabna povsod, kjer imate veliko odprtega prostora in vam je dramatičnost oziroma zanimivost zasaditve pomembnejša od njene varovalne vloge.

Poplačana potrpežljivost

Preden bo živa meja končno v funkciji, boste morali počakati in rastline ustrezno negovati vsaj tri do pet let, a potrpežljivost se povrne s prij-

tnejšo mikroklimo v vrtu, ki se ne da poustvariti na noben drug način. Če ste neučakani, rastline uporabite zgolj kot dopolnitev pri izbrani grajeni obliki ograje. Številne vrste ograj so lahko na eni in/ali drugi strani obrasle s popenjavkami, kot so bršljan, cvetoči sroboti, vrtnice popenjavke, okrasna trta, in z drugimi rastlinami. Zelenje je ob ograji še posebno zaželeno, če želite vsaj na določenih delih omehčati njen formalni videz.

zgoraj

Odprt prehod skozi živo mejo iz gabra. Jesenski vrt pušča dovolj časa za razmislek in sprostitvev.

levo zgoraj

Ograja z vodometi, ki se prepleta z živo mejo, je kakor veličastna umetnina na vrtu.

spodaj

Kjer je pogled na okolico moteč, imamo sklenjen zid, v predelu zelenja pa vanj vnesemo nekaj igrivosti narave.

FOTO: Jasna Marin